

تجوید (۱)

وقف همزه ریه

ابدال اسکان سجده ی تلاوت وقف

همزه علامتهای وقف وصل

سجده ی تلاوت وقف

چگونگی تلفظ کلمه (الله) همزه

ریه

سجده ی تلاوت چگونگی تلفظ کلمه (الله)

وصل

این کتاب از سایت کتابخانه عقیده دانلود شده است.

www.aqeedeh.com

book@aqeedeh.com

آدرس ایمیل:

سایت‌های مفید

www.aqeedeh.com

www.nourtv.net

www.islamtxt.com

www.sadaiislam.com

www.ahlesonnat.com

www.islamhouse.com

www.isl.org.uk

www.bidary.net

www.islamtape.com

www.tabesh.net

www.blestfamily.com

www.farsi.sunnionline.us

www.islamworldnews.com

www.sunni-news.net

www.islamage.com

www.mohtadeen.com

www.islamwebpedia.com

www.ijtehadat.com

www.islampp.com

www.islam411.com

www.videofarda.com

www.videofarsi.com

بسم الله الرحمن الرحيم

(۱) تجوید

پایه سوم ابتدایی

تجوید (۱)

تهیه و تنظیم: گروه خود آموز و تجوید

عنوان و نام پدیدآور	: تجوید (۱) پایه سوم ابتدایی/ تهیه و تنظیم گروه خودآموز و تجوید [کمیته‌ی مکتب‌خانه‌های جنوب]؛ زیر نظر کمیته‌ی مکتب‌خانه‌های جنوب.
مشخصات نشر	: تهران: مردم سالاری، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۳۹-۰۶-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: قرآن -- تجوید
موضوع	: قرآن -- قرائت
شناسه افزوده	: شورای عالی مدارس اهل سنت جنوب ایران. کمیته مکتب‌خانه‌ها. گروه خودآموز و تجوید
شناسه افزوده	: شورای عالی مدارس اهل سنت جنوب ایران. کمیته مکتب‌خانه‌ها
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۸ ۵/۳۳۲/۵/۵۳۳۹
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۷۱۶۸۷۳

نام کتاب: تجوید (۱)

ناشر : مردم سالاری

مولف : گروه خودآموز و تجوید

طراح و صفحه آرا : نشر احسان

نوبت چاپ : اول ۱۳۸۹

شمارگان : ۵۰۰۰ جلد

قیمت : ۵۵۰۰ ریال

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۳۹-۰۶-۲

((بر اساس منابع اهل سنت))

حق چاپ محفوظ می باشد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين و الصلاة والسلام على سيدنا محمد و على آله و صحبه أجمعين، أما بعد:

سخنی با معلمان قرآن

همکار گرامی، هم اینک که خداوند متعال من و شما را به عنوان معلم قرآن انتخاب نموده و در مقام شامخ تدریس کلامش جای داده است، به شکرانه‌ی این نعمت بزرگ لازم است همواره این منت عظیم را به خاطر داشته و جایگاه حقیقی خود را بشناسیم و جهت بالا بردن سطح علمی خود و دیگران تا حد مطلوب سعی و تلاش نمائیم.

همکار گرامی، افرادی که جهت یادگیری قرآن به ما روی آورده‌اند و خالصانه به خدمت قرآن می‌آیند فرزندان، برادران و خواهران ما هستند، لذا همیشه با این دید به آنها نگاه کنیم و از محبت به آنها کوتاهی نورزیم و با توکل بر خداوند عزوجل کارمان را آغاز نماییم، و همواره از درگاه او رضایت و خشنودیش را بجوییم زیرا تنها اوست که بر هر چیزی قادر است. به امید اینکه همه‌ی ما را مشمول این سخن گهربار پیامبر ﷺ قرار دهد که فرمودند: (خیر کم من تعلم القرآن و علمه) « بهترین شما کسی است که قرآن را یاد بگیرد و آن را (به دیگران) یاد دهد».

ویژگیهای جزوه

- ۱- این جزوه در هشت درس برای مدت دو ماه و هفته‌ای یک جلسه تنظیم شده است.
- ۲- برای هر درس مثالهایی آورده شده که با استفاده از آنها موضوع درس توضیح داده شده است.
- ۳- در پایان هر درس تمرین‌هایی بعنوان (کار در کلاس) گذاشته شده که معلم همراه با دانش آموزان آنها را در کلاس حل نمایند.
- ۴- در پایان هر درس تمرین‌هایی به عنوان (کار در خانه) قرار داده شده که حل آنها به عهده‌ی دانش آموز می‌باشد.

روش تدریس

- ۱- معلم پس از حمد و ثنای خداوند متعال و درود و سلام بر رسول اکرم ﷺ عنوان درس را روی تخته نوشته و با استفاده از مثال‌ها آن را به خوبی به دانش آموز تفهیم نماید.
- ۲- معلم برای (قسمت کار در کلاس) از تک تک دانش آموزان بخواهد که تمرین‌ها را به صورت عملی انجام دهند و خود بر آنها نظارت داشته باشد.

۳- معلم در هر جلسه (قسمت کار در خانه) را که توسط دانش آموزان حل شده بررسی نماید.

سخنی با دانش آموزان عزیز

از آنجایی که خداوند تو فیک یادگیری کلام پاکش را به شما عنایت فرموده است، جای بسی شکر و سپاس است باید این فرصت را غنیمت شمرده و خالصانه با سعی و تلاش بیشتری به یادگیری دقیق قرآن پردازیم. ما دانش آموزان قرآن باید به معلمان خود احترام گذاشته و برای حفظ نظم و انضباط از بهترین ها باشیم و سعی کنیم که همواره خدا را حاضر و ناظر بر اعمال و رفتار خود بدانیم.

روش صحیح خواندن قرآن و معنای آن را یاد بگیریم و همواره بکوشیم که در زندگی خود به آن عمل نماییم.

آنچه در این شماره می خوانیم

- درس اول..... آداب تلاوت قرآن..... ۵
- درس دوم..... یادآوری..... ۶
- درس سوموقف (۱)..... ۷
- درس چهارم ...وقف (۲)..... ۹
- درس پنجموقف (۳)..... ۱۱
- درس ششمچگونگی تلفظ کلمه «الله»..... ۱۲
- درس هفتمسجدهی تلاوت..... ۱۳
- درس هشتمهمزه..... ۱۴

آداب تلاوت قرآن

- قرآن کلام خدای پاک و مهربان است، لذا شایسته است ما بچه های مسلمان هنگام خواندن قرآن امور زیر را رعایت کنیم:
- (الف) پاک بودن بدن و لباس.
 - (ب) با وضو بودن.
 - (ج) مؤدبانه نشستن در حضور قرآن.
 - (د) با « **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ** » شروع کردن.
 - (ه) ادب و احترام قرآن را نگه داشتن.
 - (و) پاک و سالم نگه داشتن قرآن.
 - (ز) در جای مناسب قرار دادن قرآن.

کار در کلاس:

- ۱- کدام یک از موارد زیر احترام به قرآن است؟
- (الف) نوشتن و خط کشیدن روی آن.
 - (ب) با وضو بودن.
 - (ج) سعی در خواندن قرآن با صدای خوش.
 - (د) جلد گرفتن آن.

- ۲- کدام یک از موارد زیر بی احترامی به قرآن است؟
- (الف) استفاده از رحل
 - (ب) رد شدن از روی آن
 - (ج) تکیه زدن به آن
 - (د) گذاشتن آن در جای مناسب

- ۳- چرا باید به قرآن احترام بگذاریم؟

یادآوری

در خود آموز خواندیم که تلفظ بعضی از حروف در زبان عربی با فارسی تفاوت دارد که آن حروف عبارتند از:

«ث، ذ، ح، ص، ض، ظ، ط، ع، و»

توجه: در تلفظ این حروف «ق، ه، ع، غ» هم دقت شود.

برای تلفظ هر حرف ابتدا آن را ساکن می‌کنیم و قبل از آن یک حرف صدا دار قرار می‌دهیم.

مثال «أب، أث، أخ، أض، أظ، أظ، أع، أو»

اکنون همین حروف را در این آیات با هم می‌خوانیم:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ وَالْعَدِيدِ صُبْحًا ① فَالْمُورِبِ قَدْحًا ② فَالْمُغِيرِ صَبْحًا ③ فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ④ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ⑤ ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ① وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ② الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ③ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ④ ﴾

همکار گرامی کلمات را روی تخته سیاه بنویسید و از دانش آموزان بخواهید که حروف مورد نظر را مشخص نمایند و آنها را به طور صحیح تلفظ کنند.

وقف (۱)

منظور از وقف ایستادن بر آخر کلمه همراه با نفس کشیدن به نیت شروع قرائت است.

وقف به دو روش صورت می گیرد:

الف) اسکان : اسکان یعنی ساکن کردن. کلماتی که در آخر آنها یکی از صداهای (، - ، - ، - ، - ، -) باشد در هنگام وقف ، این صداها به سکون (ة) تبدیل می شوند.

نوشته می شود	خوانده می شود	نوشته می شود	خوانده می شود
بَصِيرٌ	بَصِيرٌ	عُتُوٌ	عُتُوٌ
وَالْفَتْحُ	وَالْفَتْحُ	الرَّحْمَنِ	الرَّحْمَنِ
هُوَ	هُوَ	خَالِدِينَ	خَالِدِينَ

کار در کلاس

۱- در موارد زیر چگونه وقف می کنیم؟

- الف) إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (۱)
- ب) ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا (۲۷)
- ج) وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ، وَرَأَى ظَهْرَهُ (۱۰)

(د) إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾
 (ه) فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾
 (و) لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ﴿٢٢﴾

کار در خانه

- ۱- وقف را تعریف کنید؟
- ۲- کدام یک از علامتهای وقف را می شناسید، نام ببرید؟
- ۳- برای هر علامت وقف یک مثال بیاورید؟

Handwriting practice area with multiple sets of horizontal lines for writing answers.

وقف (۲)

ب) ابدال: یعنی تبدیل نمودن و دگرگون ساختن

انواع ابدال:

۱- تبدیل «ة» (تاء گرد) به «ه» (هاء ساکن) مانند:

الف: ﴿وَفِيهَا كَثِيرٌ مِّنْ لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ﴾ (۳۳)
ب: ﴿قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ﴾ (۱۲) ﴿فَأَنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ (۱۳)

هر گاه در آخر کلمه ای (تاء گرد) باشد هنگام وقف بصورت (هاء) خوانده می شود.

۲- تبدیل «ـَ» (تنوین نصب) به «ا» (الف) مانند:

الف: ﴿فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا﴾ (۳۶) ﴿عُرْيَا أُرَابًا﴾ (۳۷)
ب: ﴿فَالْعَصْفَتِ عَصْفًا﴾ (۲) ﴿وَالنَّشِيرَتِ نَشْرًا﴾ (۲)

هر گاه در آخر کلمه ای تنوین نصب باشد، هنگام وقف بصورت (الف) تلفظ

می شود.

توجه: تنوین نصب روی تاء گرد «ة» در هنگام وقف به الف تبدیل نمی شود،

بلکه ساکن می شود. مانند:

الف: **حَسَنَةٌ** که می شود... حَسَنَةً. ب: **نَخْرَةٌ** که می شود... نَخْرَةً.

کار در کلاس

۱- آیات زیر را یک بار با وقف و یک بار بدون وقف بخوانید:

﴿وَالْعَدِيَّتِ صَبْحًا﴾ (۱) ﴿فَالْمُورِيَّتِ قَدْحًا﴾ (۲) ﴿فَالْغَيْرِيَّتِ صَبْحًا﴾

﴿ ۳ ﴾ فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ﴿ ۴ ﴾ ﴿ ۱ ﴾ مَا الْقَارِعَةُ ﴿ ۲ ﴾

۲- سوره بلد را با توجه به انواع وقفها تلاوت نماييد.

کار در خانه

- ۱- ابدال یعنی چه؟ و بر چند نوع است؟
- ۲- برای هر نوع ابدال دو مثال بنویسید.

Handwriting practice lines with dotted lines and faint blue text.

وقف (۳)

علامتهای وقف

آیا تا کنون به این علامتها «م، ج، لا» که روی بعضی کلمات قرآنی قرار دارند توجه کرده اید؟

به نظر شما اینها چه علامتهایی هستند؟

اینها علامتهای وقف می باشند. اما هر کدام مفهوم جداگانه ای دارند.

م: علامت وقف لازم است؛ یعنی حتما باید بایستیم.

لا: علامت وقف ممنوع است؛ یعنی حتما نباید بایستیم.

ج: علامت وقف جایز است؛ یعنی ما اجازه داریم که بایستیم یا نه.

توجه: بهتر است در آخر هر آیه وقف نماییم.

کار در کلاس

علامتهای وقف را در آیات زیر بیابید:

الف) ﴿ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكْرٍ ﴿٦﴾

ب) ﴿ وَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءِ بَنَاهَا ﴿٢٧﴾

ج) ﴿ أَمْ لَكُمْ أَنْتُمْ عَلَيْنَا بَلِغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾

کار در خانه

علامتهای وقف را نام ببرید.

بر روی کدام علامت، وقف کردن ممنوع است؟

چگونگی تلفظ کلمه (الله)

لفظ جلاله «الله» به دو صورت خوانده می شود:

۱. با صدای غلیظ و پر: زمانی که ، قبل از لفظ جلاله «الله» ، فتحه (-) ، و یا ضمه (-) باشد.

مثال: هُوَ اللهُ ، رَسُولُ اللهِ ، اِنَّ اللهَ ، نَصْرُ اللهُ ، اللهُمَّ

﴿ قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ ﴾

۲. با صدای نازک و باریک: زمانی که قبل از آن کسره (-) بیاید.

مثال: اللهُ ، بِسْمِ اللهِ ، فِي دِينِ اللهِ ، قُلِ اللهُمَّ

﴿ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ اِلَّا اَنْ يُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾ ﴾

کار در کلاس

سوره ی (النصر) را با توجه به احکام لفظ جلاله ی (الله) بخوانید.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿ اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ

يَدْخُلُوْنَ فِيْ دِيْنِ اللهِ اَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

وَاسْتَغْفِرْهُ اِنَّهٗ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾ ﴾

کار در خانه

۱- برای غلیظ و پر خواندن (الله) چند مثال ذکر کنید.

۲- چه زمانی لفظ جلاله (الله) را نازک و باریک می خوانیم؟ مثال بنویسید.

سجدهی تلاوت

بعضی از آیات قرآنی با این علامت مشخص شده‌اند. مشهور است پیامبر گرامی ما هنگام رسیدن به این آیات سجده می‌کردند؛ این سجده را سجده تلاوت گویند. شایسته است ما مسلمانان به پیروی از رسول اکرم هنگام رسیدن به این آیات سجده کنیم.

اکنون چگونگی انجام دادن سجده تلاوت را یاد می‌گیریم:

- ۱- با وضوی کامل مؤدبانه رو به قبله می‌نشینیم.
 - ۲- به نیت سجده تلاوت (الله اکبر) می‌گوییم.
 - ۳- با گفتن (الله اکبر) دوم به سجده می‌رویم.
 - ۴- در سجده تسبیح (ذکر سجده) می‌خوانیم.
 - ۵- با گفتن (الله اکبر) سوم می‌نشینیم و سلام می‌دهیم.
- برای سجده تلاوت ذکرهای زیادی گفته شده است که از آن جمله (سبحان ربی الأعلى) است. مثال:

﴿ كَلَّا لَا نُطِئُ لَكَ سَجْدًا وَآقْرَبُ إِلَيْكَ ﴾

کار در کلاس

- ۱- چهار موارد از آیات سجده را پیدا کنید.
- ۲- آداب سجدهی تلاوت چیست؟
- ۳- آیا وضو گرفتن برای سجدهی تلاوت لازم است؟

همزه

همزه دو نوع است:

الف) قطع (ب) وصل

علامت «ا» نشانه‌ی همزه‌ی وصل و علامت «أ» نشانه‌ی همزه قطع است
همزه‌ی قطع همیشه خوانده می‌شود. مانند:

﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ (۵) ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ (۶)
﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ (۷)
﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ﴾ (۱۲)
﴿لَا يَلْفُ قُرَيْشٍ﴾ (۱)

همزه‌ی وصل هر گاه میان دو کلمه قرار گیرد، خوانده نمی‌شود و آن دو کلمه را به هم وصل می‌کند. مانند:

﴿فَهَلْ الْكَافِرِينَ أَهْلُهُمْ رُؤِدًا﴾ (۱۷)
﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ (۱)
﴿إِذْ أَنْبَعَثَ أَشْقَاهَا﴾ (۱۲)

کار در کلاس

۱- سوره‌ی مبارکه «الأعلى» را بخوانید و همزه‌های وصل و وصل را در آن پیدا کنید

۲- بخوانید و تکرار نمایید.

﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ﴾ (۸)

فَلَا أَقْنَحُمُ الْعَقَبَةَ ۝۱۱
وَمَا أَدْرِنَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ۝۱۲
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ۝۱۱
وَالْفَجْرِ ۝۱

کار در خانه

- ۱- همزه بر چند نوع است؟ نام ببرید.
- ۲- برای همزه‌ی وصل دو مثال بیاپید.
- ۳- سه مثال برای همزه‌ی قطع بیاپید.

Handwriting practice lines consisting of multiple horizontal dashed lines on a light green background.

Handwriting practice area with horizontal lines.

